

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/90/2013
Identifikačné číslo spisu:	1207200783
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Ľubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1207200783.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubora Šeba a členov senátu Mgr. Dušana Číma a JUDr. Jozefa Angeloviča, v právnej veci žalobkyne: R. C., bytom Z., zastúpená obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária MAJLING & NINČÁK, s.r.o., so sídlom Palárikova 14, Bratislava, IČO: 35 960 728, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ján Majling, proti žalovaným: 1/ G. G., bytom N., 2/ M. U., bytom O., zastúpená JUDr. Jánom Pokorným, advokátom so sídlom Anenská 1, Bratislava, 3/ O. C., bytom S. a 4/ Hlavné mesto SR Bratislava, so sídlom Primaciálne nám. 1, Bratislava, IČO: 603 481, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 51 C 8/2007, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. júla 2013 sp. zn. 14 Co 437/2010, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaní 1/ až 4/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 24. marca 2010 č. k. 51 C 8/2007-517 určil, že Zmluva č. 02 0 1286 97 o prevode vlastníctva bytu a zriadení záložného práva, uzatvorená 3. marca 1997 medzi M. W., nar. X. októbra XXXX, bytom Z. a Hlavným mestom SR Bratislava, Primaciálne nám. 1, Bratislava, IČO: 603 481, na základe ktorej sa M. W. stal výlučným vlastníkom trojizbového bytu č. 6 na 2. poschodí bytového domu Z., je neplatná. Žalovaným 1/ až 4/ uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne náhradu trov konania žalobkyni v sume 650,48 €. Rozhodol tak po tom, čo prvým rozsudkom z 5. decembra 2007 č. k. 51 C 8/2007-225 určil, že predmetná zmluva je neplatná a na odvolanie žalovaných Krajský súd v Bratislave uznesením z 21. októbra 2008 sp. zn. 14 Co 146/2008 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil z dôvodu, že nejde o absolútnu neplatnosť predmetnej zmluvy (ako rozhodol súd prvej inštancie), ale o relatívnu neplatnosť právneho úkonu (§ 40a Občianskeho zákonníka) a tiež preto, že súd prvej inštancie nezisťoval, či došlo k dovolaniu sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu a ak nedošlo, neskúmal dôvodnosť podanej žaloby z hľadiska možnosti nadobudnutia právnych účinkov zmluvy, keďže M. W. zomrel skôr, ako došlo ku vkladu jeho vlastníckeho práva, t. j. či vôbec mohol M. W. platne byť

nadobudnúť. V intenciách tohto zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Bratislave, súd prvej inštancie vec opätovne prejednal, zopakoval dokazovanie a opätovne vo svojom druhom rozsudku dospel k záveru, že ide o absolútne neplatný právny úkon pre rozpor s dobrými mravmi. Konštatoval, že v rozpore s dobrými mravmi je konanie právneho predchodcu žalovaných 1/ až 3/, kedy do žiadosti o odkúpenie bytu uviedol, že je rozvedený, hoci v tom čase bol ženatý s právnu predchodkyňou žalobkyne a ku dňu svojej smrti žil s ňou a jej dcérou v spoločnej domácnosti, so svojou manželkou sa nerozvádza a neexistoval žiaden iný dôvod, pre ktorý by sa mohol domnievať, že je rozvedený. Vedomo tak uviedol v tejto žiadosti nepravdu, na základe ktorej by sa v rozpore s platným právom stal len on výlučným vlastníkom predmetného bytu. Súd prvej inštancie sa zaoberal aj otázkou relatívnej neplatnosti právneho úkonu a dospel k záveru, že napadnutý právny úkon je (okrem absolútnej neplatnosti) aj relatívne neplatný a súčasne k záveru, že námietka žalovaných, ktorou namietali premlčanie práva žalobkyne domáhať sa relatívnej neplatnosti takéhoto právneho úkonu je nedôvodná. Uviedol, že neplatnosti právneho úkonu sa právna predchodkyňa žalobkyne, ako aj žalobkyňa domáhali v katastrálnom konaní opakovane.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. júla 2013 sp. zn. 14 Co 437/2010 na odvolanie žalovanej 2/ rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobkyne zamietol. Žalobkyňa uložil povinnosť zaplatiť žalovanej 2/ náhradu trov prvoinštančného konania a odvolacieho konania v sume 887,58 € a žalovaným 1/, 3/ a 4/, ako aj vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného 4/ náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie neúplne zistil skutkový stav veci a vec aj nesprávne právne posúdil, čo malo za následok jeho nesprávne rozhodnutie vo veci. Uviedol, že zmluva o prevode vlastníctva bytu uzatvorená počas trvania manželstva len s jedným z manželov, nie je v rozpore s ustanovením § 16 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej aj „zákon č. 182/1993 Z.z.“), pretože vlastnícke právo k bytu bolo prevedené na fyzickú osobu - M. W., ktorý bol nájomcom tohto bytu, a v tomto zákonnom ustanovení nie je výslovne uvedené, že takáto zmluva musí byť uzavretá so všetkými nájomcami. Dospel k záveru, že právny úkon - sporná zmluva o prevode vlastníctva bytu a zriadení záložného práva, uzatvorená 3. marca 1997, na základe ktorej sa M. W. stal výlučným vlastníkom trojizbového bytu č. 6 na 2. poschodí bytového domu Z., nie je absolútne neplatná. Poukázal na to, že je zrejmé, že O. W. - právna predchodkyňa žalobkyne vedela o tom, že jej manžel uzatvoril zmluvu o prevode vlastníctva bytu a zriadení záložného práva, a s týmto jeho úkonom súhlasila, a keď nie v písomnej forme, ale minimálne konkludentne. Preto sa ani ona a následne ani žalobkyňa nemohla neskôr dovolávať relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu s tým, že takýto právny úkon je v rozpore s ustanovením § 145 Občianskeho zákonníka. Podľa odvolacieho súdu nebolo ničím preukázané, že by sa O. W., resp. žalobkyňa účinne, riadne a včas dovolala relatívnej neplatnosti predmetného právneho úkonu. Konštatoval, že tvrdenie žalobkyne, ktoré si osvojil aj súd prvej inštancie, že neplatnosti právneho úkonu sa právna predchodkyňa žalobkyne, ako aj žalobkyňa, domáhali v katastrálnom konaní, a to opakovane, nezodpovedá vykonanému dokazovaniu. Listom z 5. októbra 1998, doručenom Miestnemu úradu Bratislava Ružinov 8. októbra 1998 (a ktorý považuje žalobkyňa za uplatnenie tohto práva), požiadala jej matka - O. W. len „o pozastavenie vkladu na základe úmrtia jej manžela M. W.“. Neplatnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k bytu s a ním však podľa odvolacieho súdu nedovoľavala, rovnako podľa neho ani z ostatných listinných dôkazov založených v spise nevyplýva, že by O. W. v lehote 3 rokov prejavila vôľu domáhať sa určenia relatívnej neplatnosti zmluvy, resp. že by na ňu vôbec kedykoľvek poukázala. Odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že relatívnej neplatnosti zmluvy sa domáhala žalobkyňa až touto žalobou doručenou na súd 10. januára 2007, pričom vzhľadom na námietku premlčania vznesenú žalovanými možno podľa neho konštatovať, že toto právo bolo uplatnené zjavne až po uplynutí premlčacej lehoty, ktorá začala plynúť 4. marca 1997, t. j. deň nasledujúci po uzavretí predmetnej zmluvy. Tento okamih začatia plynutia lehoty bol daný objektívne, nezávisle na subjektívnej okolnosti, či oprávnená - O. W. vedela alebo nevedela o svojom práve. Na zjavnom uplynutí premlčacej lehoty na uplatnenie práva - dovolaní sa neplatnosti právneho úkonu by podľa odvolacieho súdu nezmenila nič ani tá skutočnosť, že žalobkyňa, príp. jej matka, bola po určitú dobu v katastri nehnuteľností zapísaná ako vlastníčka predmetného bytu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 237 písm. f/ O.s.p. a dôvodnosť z ustanovení § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Namietala, že odvolací

súd sa nesprávne vysporiadal s otázkou posúdenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu, keď uznal námietku premĺčania v konaní vznesenú žalovanými 1/ a 3/. Odvolací súd podľa nej pochybil aj vo vzťahu k posudzovaniu otázky relatívnej neplatnosti právneho úkonu, keď posudzoval údajnú vedomosť právnej predchodkyne žalobkyne O. W. o tom, že k uzavretiu zmluvy o prevode vlastníctva bytu má dôjsť iba s M. W., ktorá skutočnosť podľa odvolacieho súdu mala vyplývať z jej návrhu na pozastavenie vkladu v prospech jej manžela v katastrálnom konaní, z jej nečinnosti v dedičskom konaní sp. zn. D 1094/98 a z listinného dôkazu, ktorý je vraj založený v dedičskom spise pod sp. zn. D 3/2000. Uviedla, že sa má jednáť o listinu, z ktorej textu vyplýva, že H. B. poskytuje manželom W. dlhodobú pôžičku na odkúpenie bytu. Žalobkyňa v dovolaní poukazuje na skutočnosť, že odvolací súd pri opakovaní dokazovania účastníkov konania s týmto listinným dôkazom neoboznamoval, čo je podľa nej neprípustné a nemohla sa tak v priebehu konania podrobne oboznámiť s obsahom tejto listiny. Ďalej uvádza, že je nepochybné, že sa jedná o relatívnu neplatnosť právneho úkonu, rovnako je však nutné vziať do úvahy aj otázku absolútnej neplatnosti právneho úkonu, nakoľko právny úkon, ktorého neplatnosti sa dovoláva, bol urobený v rozpore so zákonom, resp. zákon obchádza či prieči sa dobrým mravom. Odvolací súd podľa nej nesprávne posúdil otázku absolútnej neplatnosti právneho úkonu v kontexte rozporu so zákonom, resp. obchádzanie zákona, vôbec nedal žalobkyni odpoveď, ako sa vysporiadal s posúdením otázky absolútnej neplatnosti vo vzťahu k rozporu s dobrými mravmi, čo je podľa žalobkyne neprípustné. Výklad zákona č. 182/1993 Z.z. v odôvodnení odvolacieho súdu je podľa žalobkyne nesystematický, účelový, vyslovene tendenčný a nerešpektujúci ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. 2 Cdo 90/02). Na základe uvedeného navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdí a prizná žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania. Zároveň si i uplatnila aj náhradu trov dovolacieho konania a podala žiadosť o odklad vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu.

4. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k dovolaniu žiada dovolanie zamietnuť, nakoľko nie sú dané dôvody uvádzané žalobkyňou pre zmenu rozhodnutia odvolacieho súdu. Má za to, že v konaniach bolo jednoznačne preukázané, že právna predchodkyňa žalobkyne sa právne relevantným spôsobom nedovolala neplatnosti právneho úkonu v premĺčacej lehote ako to určuje § 40a Občianskeho zákonníka.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovolaní) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 419 a nasl. CSP) a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

8. Žalobkyňa podala dovolanie 13. augusta 2013, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), účinného do 30. júna 2016. Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, je tak v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. prípustné. Ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo

konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

9. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietala a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

10. Žalobkyňa namieta, že jej bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Najvyšší súd v minulosti často zdôrazňoval, že pre záver o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p. (a teda aj vady uvedenej v písme f/ tohto ustanovenia) nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že sa súd dopustil takej vady; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

11. Najvyšší súd však nezistil, že by postupom odvolacieho súdu bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom; odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu obsahuje vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dokonca dáva odpoveď aj na argumentáciu žalobkyne o absolútnej neplatnosti právneho úkonu, ktorou sa odvolací súd údajne podľa žalobkyne nezaoberal. K dovolacej námietke, že odvolací súd nedal odpoveď, ako sa vysporiadal s posúdením otázky absolútnej neplatnosti vo vzťahu k rozporu s dobrými mravmi, čo je podľa žalobkyne neprípustné, najvyšší súd uvádza, že odvolací súd sa s touto argumentáciou zaoberal v odôvodnení svojho rozsudku na s. 8, kde uviedol, prečo sa v žiadnom prípade nemožno stotožniť so záverom súdu prvej inštancie o preukázaní akéhokoľvek vedomého konania M. W. v rozpore s dobrými mravmi. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonneho odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zarúčeneho v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstavy žalobkyne.

12. Žalobkyňa teda v preskúmvanej veci nedôvodne namieta, že jej (ňou tvrdenými nedostatkami odôvodnenia napadnutého rozsudku) bola odňatá možnosť pred súdom konať.

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane uviedol, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok určený na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nesprávností. Dovolanie nebolo (a nie je ani podľa úpravy v CSP) „ďalším“ odvolaním. Preto sa ním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení, ku ktorým dospel súd prvej inštancie alebo odvolací súd, ani prieskumu správnosti nimi vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvej inštancie a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom mohol v medziach zákona vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nemôže preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení a v nadväznosti na to posudzovať, či súdy správne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho

prehodnocovať vykonané dôkazy - na rozdiel od súdu prvej inštancie a tiež odvolacieho súdu nemá totiž dovolací súd možnosť vykonávať dokazovanie.

14. Žalobkyňa v dovolaní tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V ďalšom sa preto dovolací súd zamerlal na posúdenie danosti tohto dovolacieho dôvodu. Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré ho viedlo k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalobkyni a k zamietnutiu žaloby, je vecne správne.

15. Odvolací súd správne rozhodol, keď zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a zamietol žalobu, aj keď vo svojom rozhodnutí v danom prípade išiel nadbytočne ďalej, než postačovalo pre zmenu prvoinstančného rozhodnutia a zrušenie žaloby. A to vzhľadom na skutočnosť, že stačilo vyriešiť primárne zásadnú otázku, ktorou je existencia naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, ktorý v preskúmvanej veci daný nie je.

16. V zmysle § 80 O.s.p. do 30. júna 2016 návrhom na začatie konania (žalobou) bolo možné uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvoze, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

17. Určovací návrh podľa § 80 písm. c/ O.s.p. mal predovšetkým preventívny charakter - jeho účelom bolo spravidla poskytnúť ochranu právam navrhovateľa skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva [určovací návrh preto vo všeobecnosti nie je opodstatnený tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namieste návrh na splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O.s.p.)]. Právny záujem, ktorý bol podmienkou prípustnosti takéhoto návrhu v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, musel byť naliehavý v tom zmysle, že navrhovateľ v danom právnom vzťahu mohol navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkom sporu a predíde sa návrhu na plnenie). Nejde tu o samotný určovací návrh, ale o to, čoho (akého určenia) sa navrhovateľ domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa navrhovateľ v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa návrhom s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti navrhovateľovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu navrhovateľa predpokladá teda posúdenie, či podaný určovací návrh je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Naliehavý právny záujem navrhovateľa na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním návrhu a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak navrhovateľ neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie návrhu. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že ten-ktorý určovací návrh nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne návrh bez toho, aby sa zaoberal meritom veci. Ak právna otázka má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k existencii práva alebo povinnosti, nie je daný naliehavý právny záujem na vyriešení (určení) tejto predbežnej otázky.

18. Najvyšší súd uvádza, že naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení treba skúmať so zreteľom na cieľ, ktorý žalobkyňa sleduje podaním žaloby o určenie neplatnosti právnych úkonov a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Takouto žalobou, ktorú žalobkyňa podala, sa nijako jej právne postavenie nezmení. Vyriešením otázky (ne)platnosti právnych úkonov sa nedosiahne odstránenie spornosti práva, resp. neistoty jej právneho postavenia, žalobkyni sa nezabezpečí iné právne postavenie.

K zmene jej právneho postavenia by došlo až (len) na základe žaloby, ktorou by sa priamo domáhala určenia existencie (či už nájomného alebo vlastníckeho vzťahu) k predmetnému bytu.

19. Pokiaľ žalobkyňa namieta, že odvolací súd pri opakovaní dokazovania neoboznamoval účastníkov konania s listinným dôkazom o tom, že H. B. poskytuje manželom W. dlhodobú pôžičku na odkúpenie bytu (založeným v dedičskom spise pod sp. zn. D 3/2000) a nemohla sa tak v priebehu konania podrobne oboznámiť s obsahom tejto listiny, najvyšší súd uvádza, že táto dovolacia námietka nie je opodstatnená vzhľadom na vyššie uvedené, a to skutočnosť, že žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení. V takomto prípade by ani prípadné neoboznámenie s obsahom listiny neodňalo možnosť žalobkyne konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

20. Žalobkyňa v dovolaní na potvrdenie svojho záveru o absolútnej neplatnosti uvádza, že výklad zákona č. 182/1993 Z.z. v odôvodnení odvolacieho súdu je nesystematický, účelový, vyslovene tendenčný a nerešpektujúci ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. 2 Cdo 90/02). Najvyšší súd poznamenáva, že cit. rozhodnutie najvyššieho súdu sa netýka predmetnej právnej veci, nakoľko najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí sa nezaoberá neplatnosťou zmluvy z hľadiska jej absolútnej alebo relatívnej neplatnosti. Najvyšší súd v cit. rozhodnutí uviedol, že odvolací súd nerozhodol v predmetnej veci správne, keď vyvodil platnosť zmluvy o prevode vlastníctva bytu v dôsledku neuplatnenia si nároku na prevod bytu žalobkyňou.

21. Z uvedených dôvodov je zrejmé, že žalobkyňa neopodstatnene napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

22. Žalovaní 1/ až 4/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol im nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyňi (§ 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP).

23. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.